

UCHWAŁA

Dnia 8 marca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie ze skargi Jana K

przy uczestnictwie Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji

sp. z o.o. w W

na postanowienie Zespołu Arbitrów z dnia 11 września 2006 r.,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 8 marca 2007 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu

postanowieniem z dnia 4 grudnia 2006 r.,

"Czy sąd odrzuca bez wezwania do uiszczenia opłaty stałej skargę na orzeczenie zespołu arbitrów wniesioną w postępowaniu w sprawach gospodarczych także wówczas, gdy przedsiębiorcy nie reprezentuje adwokat lub radca prawny (art. 373 zd. 1 w zw. z art. 370 i art. 130² § 3 i 4 k.p.c. w zw. z art. 194 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. prawo zamówień publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 164, poz. 1163 ze zm.) ?"

podjął uchwałę:

Rozpoznawana w postępowaniu gospodarczym skarga na orzeczenie zespołu arbitrów, wniesiona na podstawie art. 194 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity: Dz.U. 2006 r. Nr 164, poz. 1163 ze zm.) nie podlega odrzuceniu bez wezwania do uiszczenia opłaty stałej, jeżeli przedsiębiorca nie jest reprezentowany przez adwokata lub radcę prawnego.

Uzasadnienie

Jan K prowadzący przedsiębiorstwo p.n. Agencja Detektywistyczna Biura Ochrony Mienia „P” złożył skargę na postanowienie zespołu arbitrów z 11 września 2006 r. odrzucające odwołanie skarżącego od oddalenia jego protestu w postępowaniu o zamówienie publiczne. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, do którego skarga wpłynęła przekazał skargę Sądowi Okręgowemu we Włocławku, który postanowieniem z 27 października 2006 r. przekazał ją Sądowi Okręgowemu w Toruniu jako właściwemu. Sąd właściwy stwierdził, że opłata stała od skargi (art. 34 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005 r. – dalej: u.k.s.c.) nie została uiszczona i postanowieniem z 4 grudnia 2006 r. przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał przepisy art. 130² § 3 i 4 k.p.c., art. 370 i 373 k.p.c. oraz art. 194 ust. 2, art. 195 ust. 1 i 2, art. 196 ust. 1, art. 197 ust. 1 Prawa zamówień publicznych (dalej: p.z.p.) podnosząc, że tryb wnoszenia skargi za pośrednictwem Prezesa Urzędu pozwala uznać za wątpliwe bezpośrednie stosowanie art. 370 w zw. z art. 373 k.p.c., i na tej podstawie odrzucić skargę wniesioną przez przedsiębiorcę osobiście, bez uiszczenia opłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 194 ust. 2 p.z.p. nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego o apelacji w postępowaniu toczącym się wskutek wniesienia skargi. Przepisy art. 370 i 373 k.p.c. normujące kontrolę wstępną apelacji obejmują także brak opłaty, jednak nie regulują zasad i trybu ich uiszczenia, których to regulacji dokonano (art. 1) w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wśród jej przepisów zasadnicze znaczenie ma art. 10 stanowiący, że opłatę należy uiścić przy wniesieniu do sądu pisma podlegającego opłacie. Opłaty ponoszone w postępowaniu cywilnym mimo fiskalnego celu stanowią czynnik ograniczający realizację prawa do sądu, a ponieważ przepisy normujące tę sferę działania organów wymiaru sprawiedliwości są adresowane do szerokiego kręgu podmiotów - wymagają możliwie ścisłej regulacji, opartej na sformułowaniach jednoznacznych wymagających przede wszystkim wykładni językowej.

Wzmiankowana wyżej niepełność unormowania art. 370 i 373 k.p.c. wymaga uwzględnienia również art. 10 u.k.s.c. pod kątem znaczenia zasadniczego w tym przepisie zwrotu „przy wniesieniu do sądu”. Należy przy tym zauważyć, że wg art. 8 ust. 1, w postępowaniu dotyczącym kosztów sądowych stosuje się (z zastrzeżeniem) przepisy kodeksu postępowania cywilnego, w których czynność wnoszenia środków odwoławczych i zaskarżenia oraz innych pism i określają utrwalone (np. art. 373 d. k.p.c.) zwroty wskazujące odrębnie sąd właściwy do rozpoznania i sąd do którego wnosi się pismo (por. np. art. 169 § 1, art. 204 § 2, art. 369 § 1, art. 398⁵ § 1, art. 424⁶ § 1 k.p.c.). Według tych przepisów mających wpływ na wykładnię art. 10 u.k.s.c., wniesieniem jest złożenie pisma w sądzie lub czynność równoznaczna (np. art. 165 § 2 i 3 k.p.c.). Przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (art. 9 pkt 1 u.k.s.c.) dopuszczają rozdzielenie czynności opłacania i wniesienia pisma, nie zmienia to jednak sensu użytych sformułowań, a przepisy art. 130² § 1- 4 k.p.c., podobnie jak pozostałe dotyczące usuwania braków, odnoszą się bez wątplenia do pisma wniesionego, tj. znajdującego się w sądzie. Ścisła wykładnia art. 10 u.k.s.c., zgodna z przepisami kodeksu postępowania cywilnego normującymi postępowanie sądu (przewodniczącego) w razie złożenia apelacji dotkniętej brakiem opłaty ogranicza więc zakres art. 130⁴ § 4 k.p.c. do zdarzeń typowych, tj. wnoszenia w sprawie gospodarczej do sądu pisma podlegającego opłacie. Przyjmowana w ustawach łączących postępowanie sądowe z innym postępowaniem formuła wnoszenia pism „do sądu” lecz „za pośrednictwem” organu administracji (Prezesa Urzędu) tworzy stan hybrydalny, w którym pismo jest wnoszone, w znaczeniu potocznym, do tegoż organu, a w znaczeniu konwencjonalnym do sądu. Prezes Urzędu nie ma jednak uprawnień do kontroli spełnienia wymogów fiskalnych (art. 185 ust. 3 Prawa zamówień publicznych - a contrario). Wymagania formalne skargi, tryb kontroli wstępnej i sankcje nieusunięcia braków, a nawet przywracanie uchybionego terminu, Prawo zamówień publicznych reguluje samodzielnie (art. 196 ust. 1 i art. 197 ust. 1 p.z.p.), jednak nie zawiera przepisów określających wyczerpująco tryb usuwania braków. Wskazówką może być końcowa część art. 197 ust. 1 p.z.p. dotycząca uzupełnienia braków w terminie, ponieważ sformułowanie to nawiązuje do art. 130 § 1 k.p.c., przy wykorzystaniu

dwustopniowego „odpowiedniego” stosowania przepisów o postępowaniu apelacyjnym (art. 370 k.p.c. w związku z art. 194 ust. 2 p.z.p.) i przepisów o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.). Ten skomplikowany zabieg nie może jednak powodować ograniczenia prawa do sądu potwierzonego w rozdziale 4. (Skarga do sądu) p.z.p., opartego na dowolnej interpretacji art. 10 u.k.s.c. określającego zasady i tryb uiszczania opłat, stosowanego w wypadku wnoszenia pisma do sądu a nie do organu innej władzy.

Pośrednictwo Prezesa Urzędu nie ogranicza się do czynności technicznej, gdyż zgodnie art. 195 ust. 3 p. z. p. przekazuje on skargę z aktami postępowania odwoławczego sądowi właściwemu. W tym czasie skarżący nie ma bezpośredniego wpływu na postępowanie, a nieostre kryteria podziału między sprawy cywilne i gospodarcze, a tym samym ustalenie sądu właściwego (postanowienie SN z 27 stycznia 2006 r. III CZP 123/06, LEX nr 177303), powodują, że okres ten może się wydłużyć. W razie różnicy oceny co do właściwości sądu (rzeczowej, miejscowej i funkcjonalnej) między skarżącym, który niekoniecznie działa przez zawodowego pełnomocnika, a Prezesem Urzędu i sądem, uiszczenie opłaty, której wysokość wyłącza naklejenie znaków może powodować dodatkowe perturbacje wydłużające merytoryczne rozpoznanie skargi, dlatego należy uznać, że godny aprobaty cel unormowania zawartego w art.130² § 1- 4 k.p.c., tj. usprawnienie postępowania, w razie obowiązkowego pośrednictwa organu administracyjnego w przypadku składania skargi adresowanej do sądu, zostaje osiągnięty, jeżeli skarżący po wniesieniu skargi i ustaleniu sądu właściwego zostaje wezwany do uiszczenia opłaty. Podobny wniosek – w odniesieniu również do obowiązków zawodowych pełnomocników wynika z uchwały Sądu Najwyższego z 21 grudnia 2006 r. III CZP 133/06).

Odmierna wykładnia nie znajduje usprawiedliwienia w treści przytoczonych przepisów i nie liczyłaby się z zasadniczą funkcją opłat sądowych oraz konstytucyjną zasadą wolnej działalności gospodarczej (art. 20 Konstytucji), z którą nie można pogodzić mnożenia trudności w korzystaniu z tej zasady.

Ze względów przytoczonych wyżej, Sąd Najwyższy zgodnie z art. 390 § 1 k.p.c. podjął uchwałę o treści przytoczonej na wstępie.